
[2017-27-RE](#)

CAUSA 2017-27-RE

(*Philis c/ ESCORTA, SL*)

Número de registre 244-2017. Recurs d'empara

Aute del 16 d'octubre del 2017

BOPA núm. 69, del 25 d'octubre del 2017

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 19 de juny del 2017, per la representació processal del Sr. Bruno Philis, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra els autes del 9 de maig del 2017 i del 2 de juny del mateix any, dictats per la Secció Civil 2 de la Batllia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, "*afectant als drets dels treballadors de l'article 29 de la Constitució*" i atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets fonamentals al·legats i que anul·li les resolucions impugnades;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 29, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 13 de juliol del 2017;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Isidre Molas Batllori;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 14 de novembre del 2013, el Sr. Bruno Philis va presentar una demanda laboral contra la societat ESCORTA, SL per acomiadament improcedent derivat d'un acomiadament causal.

1.2. El 28 d'octubre del 2014, la societat ESCORTA, SL va sol·licitar la suspensió del procediment civil, ja que existia una prejudicialitat penal pel fet que s'estaven duen a terme unes diligències penals per uns presumptes delictes majors d'administració deslleial causant un perjudici superior a 600,00 € i d'apropiació indeguda per valor superior a 600,00 € arran de la querella criminal

presentada per la societat esmentada contra el Sr. Bruno Philis.

1.3. Tot i desestimar aquesta sol·licitud en un primer moment, ja que les diligències es van sobreseure en fase d'instrucció, i després de demanar un informe a la batlle instructora de la causa penal reoberta per manament del Tribunal de Corts, el 9 de maig del 2017, la Secció Civil 2 de la Batllia va dictar un aute en què acordava la prejudicialitat penal de la demanda laboral respecte de les diligències prèvies penals.

1.4. La representació processal del Sr. Bruno Philis va formular un incident de nul·litat d'actuacions contra aquest aute, i, el 2 de juny del 2017, la Secció Civil 2 de la Batllia dictava un aute en què decidia no donar lloc a aquest incident de nul·litat d'actuacions.

1.5. El 19 de juny del 2017, la representació processal del Sr. Bruno Philis va interposar un recurs d'empara contra ambdós autes dictats per la Secció Civil 2 de la Batllia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, "*afectant als drets dels treballadors de l'article 29 de la Constitució*".

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica del recurrent

- La part recurrent considera que la suspensió del judici laboral per prejudicialitat penal troba la seva base en fets molt posteriors al termini raonable en què s'havia d'haver dictat sentència, ja que aquesta es va acordar quan havien transcorregut 10 mesos després que el judici hagués quedat vist per sentència.
- Segons el seu parer, la qüestió de prejudicialitat penal s'ha d'apreciar de manera molt restrictiva per evitar una dilació indeguda.
- El recurrent afegeix que les proves sol·licitades per la batlle instructora en el procediment penal s'haguessin pogut obtenir directament a través de la societat defenent, així com també les hagués pogut aportar en el procediment civil.
- El recurrent retreu a la Secció Civil 2 no haver analitzat, ni fonamentat de forma concreta els motius pels quals les proves esmentades eren imprescindibles per a la resolució del litigi laboral. Segons el parer d'aquesta part, la resolució del judici penal no és imprescindible per a la resolució del procediment civil, ja que la Secció Civil 2 disposa de tots els elements per resoldre, sent totalment irrellevant que un tribunal penal es pronunciï respecte de si hi ha delicte o no n'hi ha.
- Pel fet que el litigi s'emmarca en l'àmbit laboral, la vulneració del dret a la jurisdicció derivaria en la vulneració del dret al treball, reconegut a l'article 29 de la Constitució.
- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets fonamentals al·legats i que anul·li les resolucions impugnades.

2.2. Argumentació jurídica de la Secció Civil 2 de la Batllia

- En l'aute que acorda la prejudicialitat penal en aquesta causa, la Secció Civil 2 constata l'existència d'unes diligències prèvies que fan referència a les presumptes actuacions delictives del demandant en l'àmbit de la seva relació laboral existent amb la societat ESCORTA, SL; atès que la Secció Civil 2 es troba davant un procediment laboral per acomiadament improcedent derivat d'un acomiadament causal en què diversos fets indicats en el marc dels autes penals també es troben compresos en l'escrit de contesta a la demanda, així com en la carta d'acomiadament, la Batllia considera que cal acordar la prejudicialitat penal i suspendre, per tant, la tramitació de la causa civil fins que la causa penal hagi finalitzat i les parts instin la continuació del procediment civil.

- En l'aute que no dona lloc a l'incident de nul·litat d'actuacions, la Secció Civil 2 de la Batllia no observa l'existència de la vulneració del dret a la jurisdicció. Recorda les disposicions legals i la jurisprudència relativa a la prejudicialitat penal, precisant que en aquesta causa la prejudicialitat penal es fonamenta en la doctrina de la "*crystal·lització*" dels motius del comiat, d'acord amb la qual els motius esmentats en el document d'acomiadament fixen el debat, i en què les causes de l'acomiadament són objecte d'estudi en el marc de la causa penal.

- Si el procediment penal entra a valorar si les causes d'acomiadament han comportat l'apreciació d'un fet delictiu, això permetrà acreditar si els fets es van produir o no, afegint que la valoració per part de dos tribunals dels mateixos fets pot comportar resolucions contradictòries.

- La Secció Civil 2 destaca que no pot entrar a valorar les actuacions realitzades per un altre tribunal més enllà de si la seva resolució és imprescindible per a la resolució de la causa que l'ocupa.

- Pel que fa al moment de l'acord de la prejudicialitat, destaca que la primera sol·licitud de prejudicialitat penal es va produir el 28 d'octubre del 2014 en període de judici de proves i que, en aquest cas, les parts s'havien pogut manifestar des de l'inici sobre aquest punt concret.

2.3. Argumentació jurídica del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal demana la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara per la manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions, d'acord amb les disposicions de l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

- El Ministeri Fiscal considera que la Secció Civil 2 de la Batllia ha motivat de manera adequada la necessitat d'acordar la prejudicialitat penal en el marc del judici civil.

- El Ministeri Fiscal precisa que a la vista de l'objecte de la causa penal i després d'haver analitzat el sumari, es pot constatar que els fets que van motivar la querella presentada per la societat ESCORTA, SL són els mateixos que fonamenten la carta d'acomiadament del recurrent, la qual s'impugna en el procediment laboral. Per tant, és imprescindible que es dirimeixi la responsabilitat penal eventual del recurrent per determinar si allò que se li retreu en la carta d'acomiadament ha existit o no. Així mateix, considera que no es tracta de determinar si la prova en el marc penal és o no és necessària, sinó que cal determinar l'existència dels fets que van justificar suposadament la carta d'acomiadament.

- Pel que fa al moment en què es va acordar la prejudicialitat, el Ministeri Fiscal reprèn les disposicions de l'article 19 de la Llei transitòria de procediments judicials i destaca que la querella criminal es va presentar el 3 de desembre del 2014 al mateix temps que es presentava un recurs d'apel·lació contra l'aute del batlle instructor que havia declarat el sobreseïment de les diligències

prèvies. El 10 de juliol del 2015, el Tribunal de Corts va ordenar la continuació de les diligències per esbrinar els fets i que actualment continuen en curs.

- Per acabar, el Ministeri Fiscal manifesta que tot i que la suspensió del procediment civil va intervenir després d'haver-se presentat les conclusions, la dilació en la resolució de la causa civil és la conseqüència legal d'una decisió d'acordar la prejudicialitat penal prevista per l'ordenament jurídic.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. En el curs del procediment judicial civil arran de l'acomiadament laboral del recurrent (causa núm. 2001725/2013) havien quedat presentades les conclusions de les parts el 12 de juliol del 2016 i, per tant, el judici quedava pendent de dictar sentència. En aquesta fase final del procediment, aquest va quedar suspès per l'auto de la Batllia del 9 de maig del 2017 que acordava "*la prejudicialitat penal dels presents autes respecte de les diligències prèvies registrades amb el número 4000807/2015*" i suspenia la tramitació de la causa fins que la causa penal referida hagués finalitzat. És a dir, decidia la prejudicialitat penal degut a l'existència d'una causa penal sobre els mateixos fets, els quals constituïen també la base argumental de la decisió de l'empresa per acomiadar el recurrent, sotmesa a un procediment civil encara en curs.

3.2. El Tribunal Constitucional recorda que d'acord amb la Constitució d'Andorra els òrgans de l'Administració de Justícia són els encarregats de seleccionar la legislació aplicable al cas que jutgen i d'interpretar-la, així com d'ordenar la pràctica de les proves proposades i de valorar-les. És aquesta una funció que els òrgans judicials exerceixen en exclusiva. El Tribunal Constitucional no és una tercera instància d'apel·lació o de cassació destinada a la revisió de les decisions adoptades pels tribunals en llur activitat judicial. La seva funció consisteix en comprovar si s'han produït eventuais vulneracions en l'exercici dels drets constitucionals protegits pel recurs d'empara, per tal que aquests siguin respectats i restablerts.

3.3. En sentit estricte, la inconstitucionalitat de la qüestió de la prejudicialitat penal no ha estat al·legada com a tal pel recurrent, perquè en realitat totes dues parts l'han invocat com a dret aplicable i n'han demanat l'adopció en moments diferents d'aquesta controvèrsia jurídica. Aquesta és una mesura de rang legal que està establerta a l'article 8 de la Llei qualificada de la Justícia que estableix que: "*L'existència d'una qüestió prejudicial penal, sempre que la seva prèvia resolució sigui imprescindible per a la resolució d'un judici civil o administratiu, comportarà la suspensió del procediment fins que aquella no hagi estat resolta per l'òrgan penal competent.*"

3.4. El recurrent assenyala que ha estat lesionat en l'exercici dels seus drets a la jurisdicció, a un procés degut i a un judici de durada raonable, "*afectant als drets dels treballadors de l'article 29 de la Constitució*". Els drets dels treballadors recollits en l'article esmentat estan incorporats al capítol V de la Constitució d'Andorra, i, per tant, no estan inclosos entre els drets i les llibertats reconeguts en els capítols III i IV del títol II de la Constitució, que "*vinculen immediatament els poders públics a títol de dret directament aplicable*" (article 39 de la Constitució). Altrament dit, el dret al treball en no estar comprès en els capítols III i IV no és matèria susceptible de recurs d'empara.

3.5. La prejudicialitat penal establerta per una norma de rang legal està destinada a evitar que, en cas que uns mateixos fets hagin de ser coneguts i les proves corresponents hagin de ser valorades per òrgans judicials diferents pertanyents a jurisdiccions diferents i una d'elles sigui la jurisdicció penal, aquesta té preferència en la tramitació sobre la jurisdicció civil o administrativa, les quals

hauran de suspendre l'adopció de mesures o de decisions sobre el cas fins que la jurisdicció penal hagi decidit. El criteri de la llei és assegurar la prioritat de la jurisdicció penal, quan la seva prèvia resolució sigui imprescindible per a la resolució d'un judici civil o administratiu. La llei, doncs, crea i regula el tractament de la prejudicialitat penal. La seva existència i la seva aplicació es basen en la llei ordinària i el contingut material de les decisions judicials substantives correspon a la jurisdicció ordinària; només correspon al Tribunal Constitucional quan hagi estat impedita l'exposició, en tot o en part, del criteri dels litigants en el procediment o quan la decisió judicial hagi estat arbitrària.

Pel que fa al dret de les parts a manifestar el seu criteri sobre la decisió de la prejudicialitat penal, no consta que aquesta hagi estat presa fora del procediment establert, ja que aquesta ha de ser adoptada a instàncies d'una de les parts del procés, després d'haver donat audiència prèvia a les altres parts abans de decidir amb la finalitat de garantir a aquestes el dret a la jurisdicció. En resum, la Batllia s'ha basat en una aplicació al cas concret d'una disposició legal existent que no ha impedit o lesionat el dret de les parts a exercir els seus drets de defensa.

Allò que el recurrent argumenta en el recurs d'empara és que els autes de la Secció Civil 2 de la Batllia no han fonamentat els motius pels quals les proves demanades en el procés penal eren "*imprescindibles en la resolució del litigi laboral*". Aquests fonaments es troben recollits, en especial, en el "*Considerant*" tercer de l'aute de la Secció Civil 2 esmentada del 2 de juny del 2017: "*en la mesura que un procediment penal entra a analitzar si les causes d'acomiadament invocades en el marc dels presents autes han comportat l'apreciació d'un fet delictiu, permet acreditar si els fets s'han produït o no. Així doncs la valoració per part de dos tribunals dels mateixos fets pot comportar resolucions contradictòries i tenint en compte que d'acord amb l'article 62 de la Llei Qualificada de la Justícia s'estableix que l'ordre jurisdiccional penal té caràcter preferent*". I, per tant, la Batllia acorda la prejudicialitat penal.

No existeixen, doncs, indicis que facin pensar que, en l'aplicació de la llei, el dret a la jurisdicció hagi afectat els drets de defensa de les parts i tampoc que hagi estat vulnerat el dret a un procés degut, el qual ha estat ordenat d'acord amb el dret vigent.

3.6. És cert que la qüestió prejudicial pot retardar el pronunciament sobre el cas corresponent a la jurisdicció civil que depèn ara de la decisió de la jurisdicció penal, però el criteri de la llei d'atorgar la prioritat al judici penal depèn de la voluntat del legislador. En qualsevol cas, el dret a un procés degut incorpora i justifica una major durada prudencial, que justament, per aquest fet, no esdevé indegut i que es justifica perquè la coincidència entre els fets objecte de la querella penal i les causes adduïdes en la carta d'acomiadament laboral, traslladen el gruix de la valoració de la prova a la jurisdicció penal i el seu judici sobre en quina mesura els fets són potencialment delictius, per tal de garantir la coherència entre les diverses jurisdiccions.

En conseqüència, la demanda d'empara no és acceptada a tràmit perquè manca de contingut constitucional.

Per tot això que s'ha exposat.

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2017-27-RE interposat per la representació processal del Sr. Bruno Philis contra els autes del 9 de maig del 2017 i del 2 de juny del mateix any, dictats per la Secció Civil 2 de la Batllia.

2. Notificar aquest aute a la representació processal del recurrent, al president de la Batllia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, el 16 d'octubre del 2017.

Isidre Molas Batllori
President

Dominique Rousseau
Vicepresident

Juan A. Ortega Díaz-Ambrona Laurence Burgorgue-Larsen
Magistrat

Magistrada